

Conclusions del procés de reflexió sobre la revisió del model de zonificació escolar dels centres de primària

El 17 de setembre del 2020, l'equip de govern de l'Ajuntament d'Olot va traslladar al plenari del Consell Escolar Municipal el seu interès per escoltar l'opinió de la comunitat educativa de la ciutat, davant la sol·licitud expressada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya de revisió de l'actual model de zonificació escolar dels centres de primària. El Consell Escolar Municipal va entomar el repte, i va convocar tres comissions per estudiar la qüestió, i que foren: una comissió formada pels equips directius dels centres d'educació obligatòria de la ciutat, una comissió formada pels portaveus de les associacions de famílies de les escoles i instituts, i una comissió formada pels i per les membres del plenari del Consell Escolar Municipal que no formaven part de les dues comissions anteriors. A final de setembre, les tres comissions es van anar reunint per fer una diagnosi de la situació. Durant el mes d'octubre, els membres de les tres comissions van recollir les opinions dels respectius centres, entitats o organismes. A final d'octubre, les tres comissions es reuniren de nou, per tal d'acordar les conclusions de cada comissió, que recollim com a annex. Aquestes conclusions foren portades a la reunió de portaveus de les tres comissions, el 17 de novembre, on s'agruparen en aquest document. El 10 de desembre de 2020, reunit en plenari extraordinari, el Consell Escolar Municipal aprova i fa seves aquestes conclusions, en forma proposades, i les fa arribar a l'equip de govern.

PROPOSTES DEL CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL D'OLOT EN RELACIÓ A LA REVISIÓ DEL MODEL DE ZONIFICACIÓ ESCOLAR DELS CENTRES DE PRIMÀRIA

1. El model de zonificació escolar és una eina per a millorar la qualitat educativa dels nostres infants i joves. Així l'entendem des del Consell Escolar Municipal, i d'aquí entenem que n'ha de partir tot procés de revisió. Tanmateix, tenim la sensació que no és aquest el motiu pel qual ara se'ns demana revisar-lo, ni el motiu pel que se'ns urgeix a fer-ho. Cal que els tres principals protagonistes del procés, que són el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament d'Olot i la comunitat educativa olotina, s'alineïn en aquest mateix punt de partida. Així doncs, **PROPOSEM que l'Ajuntament d'Olot i el Departament d'Educació acordin un marc de diàleg que permeti iniciar aquest procés sense vicis previs ni altres condicionants.**
2. El model actual de zonificació va ser fruit d'un consens de ciutat, i va ser elaborat seguint un procés planificat i ordenat. I, malgrat que s'hi poden fer millores, és un model que encara avui funciona, en termes de valors com la proximitat i l'heterogeneïtat dels centres. Si cal canviar el model, això no es pot fer sense uns estudis i una reflexió prèvia, i sense el consens de la ciutat. Alhora, això no vol dir que no valorem positivament un canvi: pot ser una molt bona oportunitat per a revisar l'actual, i avançar en aspectes que potser ara no tenim resolts. Davant d'això, **PROPOSEM que l'Ajuntament d'Olot acordi amb el Departament d'Educació un calendari de treball, amb tasques i fases concretes, que permeti disposar del temps necessari per a poder posar al dia la zonificació, per tal que respongui millor a les necessitats educatives actuals d'Olot.**

3. Un canvi de model de zonificació té conseqüències, directes i indirectes, a curt i a llarg termini, sobre qualitat educativa de la ciutat, així com sobre la seva realitat social. Com ja es va fer en l'anterior procés de revisió, cal disposar de la informació necessària per a projectar els possibles efectes que pot tenir tota decisió abans de prendre-la. Per aquest motiu, **PROPOSEM que l'Ajuntament d'Olot, amb el suport del Departament d'Educació, faciliti a la comunitat educativa, dins el calendari de la proposta anterior, la informació necessària i suficient, que permeti valorar les implicacions de cada possibilitat, en forma d'estudis tècnics.**

4. Hem constatat que existeix divisió d'opinions, entre les diverses administracions, a l'hora d'interpretar la normativa que regeix els models de zonificació escolar. Una mala interpretació pot portar a proposar models que no s'ajustin a la normativa, i condicionar-ne l'aplicabilitat. Davant d'això, **PROPOSEM que l'Ajuntament d'Olot encarregui un informe jurídic independent sobre aquells aspectes en els que hi ha controvèrsia.**

5. Vivim temps de canvis que afecten directament el mapa escolar de la ciutat. D'una banda, l'amenaça constant de tancament de grups d'infantil a les escoles olotines. De l'altra, la incertesa sobre un decret d'admissions que fa temps que s'anuncia, però del que no en coneixem, ni els terminis, ni el redactat. Com hem dit a la primera proposta, és important que la revisió de la zonificació no neixi condicionada per factors externs. Per aquest motiu, **PROPOSEM a l'Ajuntament d'Olot que transmeti al Departament d'Educació la necessitat d'aturar el tancament de grups, així com la importància d'aclarir tots els aspectes relacionats amb aquest canvi normatiu.**

Finalment, agraïm a l'equip de govern de l'Ajuntament d'Olot que vulgui comptar amb l'opinió i la participació de la comunitat educativa a l'hora de revisar i plantejar la proposta de nou model de zonificació. Som conscients que això pot comportar una dilatació del calendari d'elaboració de la proposta, i encara més en temps com els actuals, quan la prioritat de tots i totes és la gestió de la pandèmia per la Covid-19 i el seu impacte en el món educatiu. Però, en contrapartida, aquesta proposta, sorgida del diàleg i del consens, tindrà un major impacte en l'assoliment dels objectius de qualitat educativa que es planteja.

ANNEX: CONCLUSIONS DE LES TRES COMISSIONS DE TREBALL

Comissió d'equips directius del Consell Escolar Municipal d'Olot
Sessions de treball sobre la revisió de la zonificació
Octubre del 2020
Conclusions

La comissió d'equips directius del Consell Escolar Municipal d'Olot ens hem reunit en dues sessions per a treballar la revisió de la zonificació escolar de primària. Entre les dues sessions, a més, cada portaveu ho ha compartit amb el seu organisme o col·lectiu. Fruit d'aquesta feina, aportem les següents consideracions:

Consideracions sobre el procés de revisió de la zonificació:

- En aquests moments tenim altres prioritats a les escoles, potser no és el millor moment per abordar aquest tema. La zonificació actual pot tenir mancances, però en general funciona bé, de manera que no s'entén la urgència de fer-ne una revisió, sense negar que pugui ser positiva. També va ser fruit de més d'un any de feina, i d'un gran consens de ciutat, cosa que són valors a tenir en compte. No pot ser que busquem el remei sense tenir la malaltia. I no podem començar un debat des de la sensació que se'ns està fent un xantatge: o canviem la zonificació, o us traiem una línia de P3.
- Amb la Covid hi ha hagut una baixada de ràtios. Potser caldria demanar al Departament que aquesta es mantingués, si més no mentre estem estudiant l'encàrrec que ens van fer sobre zonificació (i que podria durar com a mínim un any més).
- La zonificació afecta molts àmbits, que caldria posar sobre la taula: mobilitat, beques, menjadors, distribució de germans, impacte a nivell de comarca... Tot això s'hauria d'abordar, amb estudis consistents. També, conèixer a fons experiències d'altres municipis, amb models diferents (zones grans, zona única, etc.). I tenir present que tot canvi s'haurà d'explicar molt bé a la ciutadania.
- El Departament diu que cal garantir que totes les famílies tinguin les mateixes oportunitats d'escollir una concertada, i que per això cal que hi hagi una concertada a cada zona. Però, si es mira la realitat, les concertades avui no omplen, de manera que això ja es compleix. A més tan il·legal no serà el que fem, si fa tant de temps que ho estem fent.
- La realitat de la ciutat d'Olot ens portaria a plantejar un model doble, amb una zonificació per a la pública i un altre per a la concertada (ja que en general no és tant escola de barri, com de ciutat). Això beneficiaria els centres, les famílies, els alumnes i la ciutat, i és una limitació que la normativa no ho permeti. Alhora, la normativa no s'entén: si només tinguéssim una sola concertada, hauríem de fer necessàriament zona única?
- La supressió de grups no depèn de la zonificació, sinó del decret d'admissions, i de les ràtios. És un nivell burocràtic-polític que se'ns escapa.

Consideracions sobre la realitat, els valors i les prioritats de ciutat que caldria tenir en compte:

- L'oferta educativa de la comarca funciona bé i és de qualitat.
- Actualment hi ha un encaix entre zona i escola de proximitat, i entre escola de proximitat i institut. Això no s'hauria de perdre.

- Olot és una referència pel que fa a distribució equitativa d'alumnat amb NEE, i d'heterogeneïtat dels centres (tot i que algunes escoles siguin més heterogènies que d'altres). Si fem cap canvi ha de ser per a millorar-ho.
- L'aparició de l'IE Greda ha comportat desajustos en la distribució d'alumnes a la secundària, i caldria tenir-ho en compte sigui quin sigui el model que es tiri endavant.
- La davallada de la natalitat ha de servir perquè les famílies puguin tenir major capacitat d'elecció de centre.
- Segons la zonificació final, pot ser que acabem en un escenari de forta competència entre escoles. I tot i que a nivell teòric això pot ser positiu, a nivell pràctic aquí ja ho vam viure abans de l'actual model, i no era gens positiu ni per als centres, ni per a l'educació, ni per a la ciutat. Cal evitar tornar a aquella situació.
- Des del Departament s'insisteix en la importància de singularitzar els projectes educatius de cada centre. Quin sentit té fer-ho, si al final les famílies només poden escollir el centre de la seva zona? Si fem aquesta aposta, s'ha de veure acompanyat d'una capacitat real d'atraure famílies interessades pel projecte.

Consideracions sobre el model actual de zonificació:

- El model actual, en general, ha funcionat molt bé fins ara. I facilita la distribució d'alumnes amb NEE, i la proximitat.
- En el cas del Greda, actualment té més homogeneïtat de la que es voldria. Tot i això, encara és d'hora per veure com afectarà el pas a institut-escola.
- En el cas del Malagrida, el model actual li comporta una significativa pressió, pel fet que comparteix zona amb les tres concertades.
- Si el problema és la concentració de les concertades, una opció de compromís podria ser repartir-les entre tres zones diferents (de les sis actuals). O altres fórmules per equilibrar la situació actual.

Consideracions sobre el model proposat pel Departament:

- El model del Departament té com a punt a favor que augmenta la capacitat d'elecció de centre per part de les famílies.
- També té com a punt a favor que compleix amb la normativa.
- Si hi ha diverses escoles per zona, això pot fer que les escoles guanyin heterogeneïtat, però també pot fer que en perdin. I pot comportar una major competència entre escoles públiques.
- Cal tenir present que aquestes zones més grans poden tenir conseqüències en termes de mobilitat, de manera que valdria la pena fer-ne prèviament un estudi de mobilitat. Cal, a més, tenir present que no totes les famílies tenen els mateixos recursos de mobilitat.
- La proposta del Departament caldria corregir-la pel que fa a l'adscripció del Morrot i el paper de l'IE Greda, per a no perjudicar el Montsacopa.

Consideracions sobre el model de zona única

- La zona única pot fer augmentar les diferències entre escoles, i fins i tot provocar l'aparició d'escoles gueto. A més, pot ser una opció temerària, ja que és impossible preveure què pot comportar finalment.

- De tant en tant es comenta que es retirarà el concert si l'escola no té un mínim del 60% d'alumnes de la seva zona. Si això passés, potser l'única forma de salvar les tres concertades seria apostar per la zona única.
- La zona única no és incompatible amb l'escola de proximitat: segurament, moltes famílies acabaran triant la que els és més propera. I facilites que les famílies que prioritzen el projecte educatiu puguin també tenir capacitat d'elecció.
- Caldria estudiar bé quines implicacions tindria la zona única a nivell de secundària, on sí que les diferències i els fluxos d'alumnes poden ser importants.

Idees clau:

- Trobem a faltar més informació i més temps.
- Valorem la bondat del model actual (malgrat es puguin plantejar ajustos) i subratllem els perills i la incertesa del canvi. Per tant, majoritàriament, dels 12 centres que hem participat a la comissió, 8 clarament ens postulem per no tocar res, si més no ara en aquesta primera revisió, preferint el model actual, que considerem que equilibra adequadament proximitat, heterogeneïtat i qualitat educativa.
- Algunes veus introdueixen l'opció d'ampliar les zones (segona el model del Departament) o, fins i tot, la de zona única. Ho fan valorant els avantatges de la "sana" competència, tot i que no tothom hi està d'acord.

Comissió de famílies del Consell Escolar Municipal d'Olot
Sessions de treball sobre la revisió de la zonificació
Octubre del 2020
Conclusions

La comissió de famílies del Consell Escolar Municipal d'Olot ens hem reunit en dues sessions per a treballar la revisió de la zonificació escolar de primària. Entre les dues sessions, a més, cada portaveu ho ha compartit amb la seva AMiPA o AFA. Fruit d'aquesta feina, aportem les següents consideracions:

Consideracions sobre el procés de revisió de la zonificació:

- Com a famílies tenim poc coneixement tècnic sobre com fer una zonificació. Tampoc no disposem de prou informació per a poder-ho valorar amb prou rigor. Ni tan sols sabem quina és la previsió per al curs vinent, i ens fa por que fins i tot puguin plantejar el tancament de dues línies. Ens costa veure quines conseqüències tindria canviar de model, i optar pel de tres zones. I, sobretot, estar segurs que corregint una cosa no n'espatllem una altra.
- Les associacions de famílies estem vivint uns dies difícils. Estem abocats a les escoles, ajudant en el dia a dia. Tenim altres prioritats ara mateix abans que la zonificació, pensem que ara no és el moment de tractar aquest tema.
- A les famílies no ens preocupa la zonificació, si de cas ens preocupa el tancament de línies. I que les perjudicades sempre siguin les públiques.
- El fet de tancar línies a les escoles públiques perjudica que les famílies triïn escoles públiques. I si les concertades poden tenir menors ràtios, la competència amb la pública és de desigualtat. La flexibilitat sempre la posen les públiques.
- La capacitat d'elecció dels pares passa també per la disponibilitat de línies, no només per l'oferta d'escoles. I s'ha de poder triar, però sense anar contra l'heterogeneïtat dels centres. Cal tenir present que no totes les famílies fan servir els mateixos criteris per triar escola.
- Ara tenim aquest problema perquè tenim un sobrant de places a P3, però això passa perquè no s'ha planificat bé. I d'aquí uns anys ens trobarem amb el mateix problema a 1r d'ESO.
- Potser valdria la pena aturar el procés, i deixar temps perquè es pugui fer ben fet. Amb més debat, i més informació. I fins i tot esperar a que surti el decret d'admissions, ja que afectarà molt el mapa escolar.

Consideracions sobre la realitat, els valors i les prioritats de ciutat que caldria tenir en compte:

- Si s'han de tancar línies, demanem que es faci de manera fonamentada i amb previsió. I, sobretot, la primera opció ha de ser baixar ràtios. Cal tenir present que tancar línies va en detriment de la proximitat.
- Probablement, el més adequat seria tenir sis zones de públiques i una sola zona de concertades, i sap greu que la normativa no ens ho permeti. A Olot, qui vol una concertada no és perquè vulgui qualsevol concertada, sinó una concertada concreta.

- Per a nosaltres, l'heterogeneïtat de les escoles és fonamental. També la proximitat, però sobretot l'heterogeneïtat.
- El punt de partida del debat han de ser les escoles públiques, no pas les concertades. Aquestes, de fet, funcionen com si fossin una zona única. A qui afecta més la zonificació és a les públiques.
- Ara mateix, el més important per a les escoles públiques és dotar-les de recursos, no pas modificar-ne les zones.
- Cal valorar si és millor que l'escola sigui representativa del seu barri, o del conjunt de la ciutat, en termes de diversitat i pluralitat.

Consideracions sobre el model actual de zonificació:

- El model actual no funciona malament, i potser amb petites correccions podria seguir funcionant. Ja permet un repartiment força equitatiu dels alumnes.
- El Malagrida, ara mateix, no és una escola de proximitat. Segurament una explicació la té la demografia del barri, amb una molt baixa natalitat. I la presència de les tres concertades a la mateixa zona, especialment el Petit Plançó.

Consideracions sobre el model proposat pel Departament:

- Un aspecte positiu del model del Departament és la possibilitat de poder triar entre dues públiques. No es perd gaire proximitat, i és guanya elecció. I també, segurament, heterogeneïtat.
- Alhora, això també pot fer que les públiques d'una mateixa zona competeixin, i una acabi agafant més preferència.
- Ens preocupa que, si s'unifiquen zones, sigui més fàcil tancar línies. Si ara amb sis zones els està costant, potser valdria la pena mantenir-ho.
- No veiem clar, en termes de línies per zona, les desigualtats pel que fa a la proporció de línies públiques i línies concertades concertades.
- Abans de res, caldria fer un estudi de mobilitat, per avaluar l'impacte d'aquestes zones tan grans.
- La zona Malagrida – Sant Roc la veiem poc clara. Caldria pensar-la més.
- Si finalment s'optés per un model de tres zones, potser valdria la pena redibuixar-les, en lloc d'agrupar de dues en dues les actuals.

Idees clau:

- Trobem a faltar més informació i més temps.
- No ens preocupa tant la zonificació, com el tancament de línies públiques.
- Valorem majoritàriament la proximitat del model actual i manifestem el temor que la proposta del Departament serveixi per tancar línies públiques.

La comissió mixta del Consell Escolar Municipal d'Olot sobre zonificació ens hem reunit en dues sessions per a treballar la revisió de la zonificació escolar de primària. Entre les dues sessions, a més, cada portaveu ho ha compartit amb el seu organisme o col·lectiu. Fruit d'aquesta feina, aportem les següents consideracions i proposta:

Consideracions sobre el procés de revisió de la zonificació:

- Ens calen més dades per a poder prendre decisions, i fins i tot que aquestes dades no siguin puntuals, sinó que com a ciutat disposem d'eines per a poder conèixer en tot moment la situació educativa i social del nostre sistema educatiu i prendre mesures al respecte. Sense dades, el debat tècnic esdevé un debat ideològic. L'estudi que es va fer a Girona podria ser un bon model per a poder treballar amb millor coneixement de la situació.
- Una zonificació és prou important com per no fer-la amb pressa, que és el que ens passa ara.
- La proposta d'un o altre model de zonificació ha de partir de la base que no existeix una zonificació ideal o perfecta.
- Hem de tenir clar que si hem de canviar ha de ser per a millorar la situació actual, no per a augmentar la segregació.
- Abans d'optar per un o altre model, cal consensuar les prioritats que volem com a ciutat: el model ha de ser una eina, no un fi en si mateix.
- Podem decidir si proposar un altre model o proposar mantenir l'actual, però cal tenir present que proposar l'actual és també una tria, una aposta, i abans de fer-ho caldria veure què significa en termes educatius i socials.
- Qui ha de fer la feina concreta d'elaboració de la zonificació, és a dir, la part tècnica i de detall, són els que en saben: els tècnics de l'IME i del Departament.
- Veiem clar que el debat de la zonificació és independent del debat sobre el tancament de línies de P3, però això no ens ha de portar a deixar de parlar-ne, ja que és una preocupació important i real.

Consideracions sobre la realitat, els valors i les prioritats de ciutat que caldria tenir en compte:

- Estem davant d'una important davallada demogràfica. Com a ciutat hem de defensar que no es tanquin línies, sinó que es baixin ràtios. També hem de tenir present que hi ha factors que poden incidir en sentit contrari, com la indústria, que ens pot portar més famílies a la ciutat.
- També estem davant d'una greu crisi econòmica i social.
- A Olot ara ja hi ha segregació. I la població sense estudis està creixent, i es concentra en barris molt determinats. Les dades de segregació escolar han empitjorat els darrers anys.
- Cal evitar la concentració dels nanos de nivells socioculturals més baixos en els mateixos centres. També cal tenir present que, quan parlem de distribució equitativa dels alumnes, mai no parlem de distribuir els alumnes amb més oportunitats.

- Darrere dels motius per escollir escola, n'hi ha un que és el classisme, i no ho hem de perdre de vista.
- Hem de tenir present que, a Olot, és la concertada la que no acaba d'omplir les línies. I el problema és que la normativa, pel que fa a l'oferta inicial de línies, protegeix les concertades.
- A la nostra ciutat, l'escola pública té molt de prestigi.
- Quan es parla d'elecció de centre, és important tenir clar que aquesta capacitat d'elecció no és igual per a totes les famílies, ja que no totes tenen la mateixa informació, ni els mateixos recursos econòmics. I també s'ha de plantejar que potser l'opció és ajudar els més febles a tenir més eines per a poder triar.

Consideracions sobre el model actual de zonificació:

- Si és cert que el model actual està fora de la normativa, no podem apostar per ell. Ara bé, també cal estudiar si efectivament només són interpretacions diferents de la mateixa normativa.
- És un model del 2008, des de llavors la ciutat ha canviat molt. La revisió seria igualment necessària.
- Cal valorar que és un model sortit del consens i del treball pausat i basat en promoure complicitats.
- El model actual no qüestiona el poder triar una concertada per part de les famílies, ja que hi ha prou vacants. En canvi, sí que caldria estudiar millor quin impacte tenen les tres concertades sobre la pública amb la que comparteixen zona. També cal tenir present que és un barri amb unes característiques demogràfiques molt especials.
- Malgrat els encerts de la distribució d'alumnes de necessitats especials, cal també ser crítics amb ella, ja que posa el pes sobre els més febles, i sense fer-los-en partícips.

Consideracions sobre el model proposat pel Departament:

- El Departament proposa un model, però sense argumentar-lo, i caldria que ho fes.
- Defensar la possibilitat d'elecció entre escoles públiques posa en qüestió el sentit i l'esperit de l'escola pública, igual que ho faria si defenséssim la possibilitat d'elecció de, per exemple, hospital públic.
- Si no es fa un bon repartiment d'alumnat, pot portar a tenir públiques de primera i públiques de segona.
- La possibilitat que les públiques competeixin entre elles és una amenaça. Ara bé, hem de reconèixer que avui ja hi ha certa competència, i també entre públiques i concertades: per exemple, les famílies que opten per una concertada perquè no volen la pública de la seva zona.
- Si s'opta per aquest model, caldrà fer-hi alguns ajustaments de zones, perquè respongui millor a la realitat dels barris (sobretot, estudiar bé el cas del Morrot i la seva adscripció al Garrotxa i no al Montsacopa, tenint present que els alumnes del Greda segurament s'hi quedaran a fer la secundària). Potser fins i tot caldria repensar de zero tot el mapa de zones.
- Caldrà veure com queda el transport amb unes zones tan grosses: TPO (i abordar-ne la gestió), carrils bici... Pot ser que moltes famílies tinguin l'escola lluny del seu domicili.
- També es perd en un aspecte important, el de la proximitat, que és un eix fonamental per a teixir xarxa i construir comunitat.

- Amb aquest model presentat pel Departament, en nombre de línies per zona, les tres zones en resultarien molt desequilibrades.

Proposta sobre com procedir a partir d'ara:

- Veiem que una revisió del model de zonificació pot tenir importants conseqüències, educatives i socials, en el conjunt del sistema escolar de la ciutat. Davant d'això, pensem que cal més temps, i més informació. Més informació, per a poder basar i sustentar millor els arguments a favor o en contra d'un o altre model. I una informació treballada, basada en dades però també en coneixements i experteses. I temps, per tal que les decisions es puguin prendre amb el major consens i suport possible, i amb la millor participació de la comunitat educativa. Davant d'això, proposem als responsables municipals que traslladin al Departament d'Educació la sol·licitud d'una pròrroga en el termini per a fer-los arribar la proposta que fem com a ciutat.

Idees clau:

- Trobem a faltar més informació i més temps.
- Compartim dues preocupacions centrals: evitar, tant la creixent segregació (en el sentit de concentració de perfils), com el tancament de línies.
- Estem a favor de la revisió del model actual però veiem perills en el model del Departament: l'augment de les distàncies i el fet de promoure la competència entre les escoles públiques.